

KULTUR

Ny SR-podcast om vegetarisk mat

PODD. I dag är det premiär för Sveriges Radios nya podcast Los Vegas, ett program om "vegomat utan tjafs, höga hästar och chiafrön". Programledare i de tio avsnitten är kocken Therese Svensson. Alla recept läggs också upp på programmets hemsida.

Kulturredaktör: Sara Meidell 090-17 60 38 **Reporter:** Karin Bernspång 090-17 60 63 **E-post:** kultur@vk.se

AUSTRALIEN - HEMMA DOWN UNDER: DEL 2

Rasism dödar den australiska

PROTESTRÖRELSE. I Australien ökar rasismen liksom på många andra håll i världen – men tätt följer också en argare och skarpare proteströrelse, i musiken och från ursprungsfolken: "Being black, everything you do becomes a protest" säger rapparna Briggs och Trials.

RASISM. I Australien, precis som i Sverige, växer intresset för ursprungsfolkens kultur. Där som här biter och ryter de själva ifrån mer politiskt än vad majoritetsfolkningen kanske är så intresserad av.

John Howard var liberala partiet premiärminister 1996-2007. Han bad ingen om ursäkt. Det var mer kunskap om den vita historien som Australien behövde. Howard talade om "the black armband of history", det svarta sorgband som signalerade att allt svart är bra och allt vitt är dåligt, och om "det aboriginska problemet". Sedan dess, som på många andra håll, har rasism blivit mer uttalad och tillåten i Australien.

"Många tar sig rätten att förolämpa och kränka. De har en känsla av att de har gått miste om något. De hade en dröm om att få det bättre, de arbetade hårt och fick det bättre – och sen då?", säger Ruth Wallace, professor i sociologi i Darwin.

Den vita arbetar- och medelklassen har fått det så bra det går att få det, att konsumera mera tillfredsställer inte. Det känns lite meningslöst...? Det är muslimernas fel! Eller aboriginernas/samernas!

Vem vinner google-slaget om begreppet Reclaim Australia? Fighten har bara börjat. Sedan 2015 tar nätverket Reclaim Australia till gatorna. Bredbenta i jeans, med feta rektangulära metallspännen i bältena och Crocodile Dundee-hattar, ibland i samarbete med tyska Pegida, vill de uppmärksamma sina farhågor om islamsk extremismens påverkan på det fria Australien. Men för en månad sen kom rapgruppen A.B. Originals cd med samma namn och svaret "Australia is not yours to reclaim". I brittiska The Guardian skriver Sydneyjournalisten Andrew P Street att "Om det finns en enda bra grej att ta med från den sociopolitiska röran 2016 så är det att protestmusiken lever och mår gott i Australien. Och det är på tiden".

” Vi vill att folk ser det ur vårt perspektiv. Tänk om vi hade en helgdag för att pissa på era förfäders grav. Vi vill att folk tänker på det och inser, wow, det är ganska respektlöst.

Rapparna Briggs och Trials i chat i Huffington Post

Precis som många samer säger, säger rapparna Briggs och Trials att "Being black, everything you do becomes a protest". De är arga på polisvåld, barn som dör i förvar och på nationaldagsfirandet i Australien. Hellre än Australian Day kallar aboriginer 26 januari för Invasion Day eller Mourning Day. 1788 var det datumet för den först hissade brittiska flaggan. Byt dag är förslaget.

"Vi vill att folk ser det ur vårt perspektiv. Tänk om vi hade en helgdag för att pissa på era förfäders grav. Vi vill att folk tänker på det och inser, wow, det är ganska respektlöst." chattar Briggs och Trials till Huffington post.

Att vara arg och svart – är politik, som i låten 2 Black 2 Strong: Smart black man with a plan, nothing scarier / Now blackout, yeah, they still wanna / Kick the blacks out, yeah, I get

Protestauktion i Melbourne under den så kallade Australia Day, 26 januari 2016 – en dag den aboriginska ursprungsbefolkningen hellre ser benämnd som Invasion Day eller Mourning Day.

FOTO: 3CR RADIO

the feeling / That I'm dead even though I'm still here walking.

För ett drygt år sedan höll journalisten, krigskorrespondenten, redaktören Stan Grant sitt uppmärksammade The Australian Dream-tal, utan manus. Till senhöstens Quarterly Essay, #64 (2016), har han transkriberat det; "Vi kan bättre än så här. Jag har sett det värsta av världen som reporter. Om jag satt med mina polare i kväll skulle jag tala passionerat för det här landet. Men jag står här med mina förfäder och utsikten är helt annorlunda härifrån." Kanske någon (återigen) kommer att tycka att han är för vit. I så fall skulle hans mormor tala om att hon inte fick förlösas på sjukhus för att föda en svart mans barn. Stan Grant är drygt 50, som jag. Hans farfar stred i flera krig för det land (samväldet) vars medborgare han då inte räknades

som. Hans farfarsfar fängslades för att han talade sitt språk med sitt barnbarn, Stans pappa. Fängslades! Han har lyckats, visst. Trots The Australian Dream, säger han, och tack vare sina släktingar och förfäder. Och "Såklart dödar rasism den australiska drömmen!"

I vinter går andra säsongen av tv-programmet First Contact. Det produceras av public service-bolaget SBS, sänds på prime time samt i NITV, National Indigenous Television. I år är det kändisar som i reality-tv är med både på traditionella danser i aboriginska småbyar och i soppök för hem- och tandlösa. Australiskan Natalie Imbruglia bor numera i Los Angeles och London. Innan First Contact hade hon inte pratat med en enda aborigin och kanske sett en handfull på avstånd på gatan. På 20 år. I en tidningsarti-

kel berättar hon hur förvånande och smärtsamt det var för henne att träffa mödrar vars barn myndigheterna tvångsflyttat. För att de var aboriginska. Det händer tusentals barn och mammor idag också.

Efter säsongstarten tar NITV:s panelprogram Awaken vid. Frågan är varför de andra i Australien vet så lite om urfolken här? De är kloka och coola.